

בני ברית ישראל

מועצה אזורית דרום

יו"ר מועצה: אבי ארז
ereza100@gmail.com

עורך: יוסי רזי
razyf@013net.net

עלון מספר 37

לשכת בנימין דה רוטשילד
לשכת מצאנו יין
תמוז תשפ"ג

לשכת נתיבי השלום
לשכת ראשונים
העלון הדיגיטלי

לשכת הנשיא ויצמן
לשכת המדע רחובות
יוני 2023

תוכן עניינים

דבר העורך – יוסי רזי
דבר יו"ר המועצה – אבי ארז
על תורה ומדע, או האם תורה ומדע סותרים זה את זה? – אבי אולמן
מה נשתנה עם "הי הכחול" בטוויטר? – אופיר בראל
מה יהיה? והפעם: על בינה מלאכותית- רשימה ראשונה – ד"ר יאיר שרן
ישראלים ביפן: על כלבים ואנשים – ד"ר יואב גל
סיפור אהבה בין לבן ושחורה – נועה סבו
מי היה חיים יוסף יפה – צבי תדמור
ייסוד אגודת מנוחה ונחלה – צבי תדמור
היה הייתה עברית – רות קלי
צבי סווט, הלוחם מנואיבה – שוקי ברנדווין

חלון לעלון

יוסי רזי

לאימי הייתה חברה טובה. לעת זקנתן הן שוחחו ביניהן טלפונית והייתה להן פינת טריוויה לא רשמית - הן העלו בה, האחת בפני השנייה שאלות כמו האם גלזגו נמצאת צפונית למוסקבה או אם ברליוז הושפע מבטהובן או להיפך וכיו"ב. הן חיו לפני הגוגל, בראשיתן פעלו מנועי גוגל טבעיים. כך הן הורגלו וחונכו בבתי הספר של אז - לקלוט, להתרכז, להטמיע במוחן, לשלוף זאת בבוא העת.

אני סבור שאם הגוגל היה פורץ לחייהן מוקדם יותר הן היו נהנות ממנו - הוא היה משמש עבורן תחליף לאנציקלופדיה בריטניקה, לכתבי צ'רצ'יל, מקצר את דרכן לקראת עוד פיסת מידע, עוד שיחה מעניינת.

הגוגל הגיע אל דורנו אנו בסביבות גיל הארבעים חמישים, קלטנו אותו בחיבה; הוא שימש אותנו בעבודה - למצוא שם של מוצר או ספק או לקוח; לְאֶתֶר גן ילדים או אוניברסיטה לילדים; לתכנן טיול קיץ של שלוש ארצות בעשרה ימים; לשמוע ביוטיוב שיר נשכח של אלטון ג'ון.

אלא שעכשיו, בערוב ימינו, הגיעה להיות עימנו לְנֶצַח האחות הגדולה של הגוגל, הבינה המלאכותית. גדולה, מלאת נוכחות, יודעת כל. והאחות המשוכללת הזאת תעצור עבריינים על סמך תווי פניהם, תרשום שירים וסיפורים על פי בקשה, תמציא תרופות אישיות לכל אחד (והכל - נפלא) אבל היא לא תסתפק בכך - היא תפלוש גם לחלקים הפנימיים של מוחנו, לתודעה האינטימית של כל אחד ואחד, תפעיל, רחמנא ליצלן, את הרצון, התשוקות, היצירתיות, מה לא.

ואוי לאותו רגע שבו נשוחח בפרלמנט על תכונותיהן של כלותינו וחתנינו, על הרדידות של מנהיגינו ועל הקונצרט או משחק הכדורגל הקרובים, והבינה המלאכותית שלי תשיח את דעתה בפני הבינה המלאכותית של החברים, והם ואני, כולנו, נשקע באותה עת בנמנום של בוקר.

מה יהיה אז על מוחותינו המקוריים שאיתם נולדנו?

מה תגיד עלי אימי מלמעלה?

למען הסר ספק: האמור לעיל נכתב על ידי ממש, לא ע"י שום בינה מלאכותית.

הבינה המלאכותית מעסיקה גם את יאיר שרן ואת אופיר בראל בכתבותיהם בעלון זה ומשלים אותן אברהם אולמן בכתבה על ההקבלה בין המדע וכתבי הקודש. יואב גל כותב על הכלבים היפניים שמסתבר שאף הם מיוחדים במינם, כמו בעליהם. צבי תדמור פותח בעלון הזה סדרה חדשה של כתבות הנושאת את השם "רחובות- לחיות בתוך ציור". צבי מספר על אנשים שגרו

בבתי המושבה בראשיתה. הסדרה מתחילה על האנשים שגרו ברחוב יעקב, הוא הרחוב הראשון והראשי בעיר רחובות.

וישן הפינה לעברית של רות קלי ושיר של נועה סאבו, והצצה נוסטלגית למקום אייקוני שהיה בצעירותו ובעצם איננו נואיבה.

דבר יו"ר המועצה

שלום חברים

הועידה ה-95 של בני ברית ישראל נערכה בתחילת החודש בציון כמה אירועים חשובים בהיסטוריה של הארגון : 180 שנים לייסוד בני ברית בארה"ב, 135 שנים לייסוד לשכת בני ברית הראשונה בארץ, ו-75 שנים לעצמאות מדינת ישראל. הועידה התקיימה במוזיאון "אנו" שמספר את תולדות העם היהודי, וכמובן יש בכך סמליות רבה. הועידה החלה בטקס הדלקת המנורה. ותיקי הארגון התכבדו בהדלקת נרות המנורה. תמי ומלאכי וישקין הדליקו את נר הצדק וברכו עליו. רבקה ודני גרץ הדליקו את נר האמת. בהמשך נערך טקס בחירת החבר המצטיין לשנה זו. במועצה שלנו נבחרה אירית עידן, על הובלת פעילות התנדבותית לטובת פליטי מלחמת אוקראינה. בוועידה זו הוחלפו בעלי תפקידים מרכזיים בארגון. דני גרץ סיים שתי קדנציות כנשיא בני ברית ישראל ונבחר לתפקיד מפקח. הנשיא הנבחר החדש הוא מנו כהן. מבין חברי מועצה אזורית דרום: צבי תדמור סיים שתי קדנציות כיו"ר ועדת ביקורת ונבחר ליו"ר ועדת הכספים. כרמלה צור וידבסקי נבחרה להמשך תפקיד בוועדת ביקורת. יוסי רזי ודקלה ואנונו נבחרו כדיונים בבית הדין של בני ברית ישראל.

ברכות ובהצלחה לכולם !!

במסגרת פעילות המועצה בנושא קיימות והגנה על הסביבה, נערך סיור בשפד"ן. את הסיור הוביל אבי מלינסקי, נשיא לשכת ראשונים. הסיור החל במרכז המבקרים ובו קיבלנו הסברים על תהליך טיהור השפכים והכמויות המטוהרות. ערכנו סיור בתוך "צינור ביוב" ובו

המחשה של התהליכים. לאחר מכן עשינו סיור במתקנים ובאגמים הסמוכים. הסיור היה מעניין ומרשים מאד. ישראל ראשונה בעולם בכמויות ניצול שפכים, והפנייתם לחקלאות.

המשך פעילות – בקרוב.

לכל היוצאים לחופשות בארץ ובחו"ל – חופשה נעימה.

בברכת חברים, **אבי ארז**

על תורה ומדע, או האם תורה ומדע סותרים זה את זה?

(חלק שני)

אבי אולמן¹

בסיום החלק הראשון של הדיון המרתק על תורה ומדע שאלנו ומה עם פיזיקה? האם פרק א' בבראשית מיתולוגיה או פיזיקה? התורה מספרת לנו משהו מדהים - היקום נוצר מכלום. הוקינג אמר לנו שהיקום נוצר עם אפס אנרגיה. כל האנרגיה והחומר הנובע מכך באו מתוך הכלום הזה. אז בואו נמשיך ונשאל מה זה אומר "חושך על פני תהום"? ואיך זה שהמים מוזכרים לפני הבריאה? כאשר אנו מתפללים שחרית ואומרים "יוצר אור ובורא חושך", מה זה אומר? אם החושך הוא היעדר האור, הוא אינו דורש בריאה נפרדת. ולמה יוצר אור? האם האור נוצר ממשהו קיים? נתאזר בסבלנות, כי הדיון על זה יבוא בהמשך.

אחת הסתירות הנראות לעין ביותר בין תורה למדע הוא גיל היקום. האם זה מיליארדי שנים, כמו נתונים מדעיים, או שמא זה אלפי שנים, כמו נתונים מקראיים? כאשר אנו מחברים את הדורות של התנ"ך, אנו מגיעים ל 5,700 פלוס שנים. אלא שנתוני טלסקופ האבל או טלסקופים

¹אבי אולמן פרופסור אמריטוס לכימיה במחלקה להנדסה כימית וביו-מולקולרית בבית הספר להנדסה של אוניברסיטת ניו יורק. הוא מחברם של למעלה מ-200 מאמרים מקוריים, עם מעל 36,000 ציטוטים, כתב ספר על שכבות חד מולקולאריות, וערך חמישה ספרים. יש לו ענין רב ביהדות, בשיטת הרב קוק זצ"ל, ובאמנות הקרמיקה.

על קרקע, מצביעים על כך שגילו של היקום הוא כ-15 מיליארד שנה. אלא שקיימת גישה נוספת אשר מסכימה עם התיאור של פרשנים קדומים של אלוהים וטבע, ועם המדע. העולם עשוי להיות צעיר וזקן בו זמנית, ונרחיב בהמשך. אבל לפני שנתחיל, כמדען אני יכול לומר שהמדע יודע להסביר את האיך אבל לא את הלמה, את הסיבה, וכשזה מגיע לשאלות היסוד של היקום שלנו, החיים והרוחניות שלנו, המדע מוגבל מאד.

נדהמתי, למשל, כשקראתי את הדיון על מספר הכוכבים ביקום. בעולם העתיק, אותם מדענים שאמרו כי העולם היה תמיד קיים, היוונים ספרו את הכוכבים אמרו כי מספרם נע מ-4,000 ל-6,000, איש לא חשב אז כי ייתכן שהכוכב הקטן המנצנץ הוא למעשה גלקסיה רחוקה המורכבת ממיליארדי כוכבים. הרמז הראשוני של התורה שאנו רואים בקשר לכוכבים, מופיע בפרשת בראשית (ט"ו, ה'): "ויוצא אותו החוצה, ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם, ויאמר לו כה יהיה זרעך". כפי שאתה לא יכול לספור את הכוכבים, שכן הם כה רבים, כך יהיה זרעך כל כך גדול. אכן, למרבה הפלא, עוד באותה תקופה עתיקה ידעו חז"ל מתוך התורה כי מספר הכוכבים שונה לחלוטין ורחוק באופן דרסטי מהמספר הנראה בעין רגילה. הם גם ידעו שהכוכבים אינם מפוזרים באי-סדר, אלא יוצרים מערכות מסודרות מאוד, המהוות יחד מבנה מרשים ביותר.

הנה לשון חז"ל בתלמוד (ברכות ל"ב, ב'): "אמר הקב"ה לעם ישראל שנים עשר מזלות בראתי ברקיע. ועל כל מזל ומזל בראתי לו שלושים חיל (כנגד כל מזל משנים עשר המזלות נבראו

שביל החלב צילום: מכון דוידסון

שלושים צבירי כוכבים) ועל כל חיל וחיל בראתי לו שלושים לגיון (כל צביר משלשים הצבירים הללו מורכב משלשים לגיונות של כוכבים) ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלושים רהטון, ועל כל רהטון ורהטון בראתי לו שלושים קרטון. ועל כל קרטון וקרטון בראתי לו שלושים גסטרא. ועל כל גסטרא וגסטרא תליתי בו 365 אלפי ריבוא (10^7) כוכבים כנגד ימות החמה. וכולן לא בראתי אלא בשבילך. " ואם אנחנו מחשבים, הרי מספר הכוכבים על פי הגמרא הוא 10^{18} , הרבה סדרי גודל יותר מאלפים בודדים. המספר של נאס"א הוא 10^{21} , אלא שלפי נתוני האוניברסיטה הלאומית של אוסטרליה מדובר בהערכה גסה ולא מדויקת כלל, מכיוון שהמספר של נאס"א בנוי על מדגמים של איזור קטן בחלל.

אבל הדיון על מספר הכוכבים מחוויר לעומת הדיון על צורת העולם בספר הזוהר (ויקרא דף י"א) אשר נכתב לפני כאלפיים שנה. הזוהר כותב כי הדברים מצוטטים מספר אשר נכתב עוד קודם לכן על ידי רב המנונא סבא. להלן התרגום לעברית של דברי הזוהר (מתורגמים מארמית לעברית): "כל הישוב – כלומר, העולם והאנושות שעליו – מתגלגל בעיגול ככדור, אלה למטה – כלומר, חלקם מתגוררים למטה, בתחתית הכדור, ואלה למעלה. וכל אלה הבריות – המתגוררים בחלקים השונים של הכדור – שונים בחזותם, בצבעם, בקלסתר פניהם, וכדו', מחמת שינוי מזג האויר, כפי מזג האויר של כל מקום ומקום. אולם עומדים הם כשאר בני אדם, ועל כן יש מקום בעולם, כאשר אור לאַלָה, חושך לאלה. לאלה יום, ולאלה לילה, ויש מקום בעולם שמואר תמיד ולא יימצא בו לילה אלא זמן מועט." מתוך קטע זה אנו למדים כי: א. לעולם צורת כדור ולא משטח ישר כפי שסברו רוב חכמי יוון. ב. על אף זאת, מתגוררים אנשים לא רק בחציו העליון אלא גם בתחתון והם אינם נופלים לתהום. ג. על אף הדמיון בני בני אנוש יש הבדל בחזות החיצונית בין בני הדרום לצפון. ד. כאשר לאלו יום, לאלו לילה וההיפך. ה. יש מקום (הקוטב) בו היום ארוך מאד. יש לזכור שהתאוריה הקופרניקאית מתפרסמת רק לקראת שנת 1543 שנת מותו של קופרניקוס. התאוריה פורסמה בספר "על תנועתם של גרמי השמים" בשנת מותו, 1543, אף שהוא פיתח אותה כמה עשורים מוקדם יותר. ספר זה מציין את ראשית המעבר מיקום גיאוצנטרי (אנתרופוצנטרי), שהארץ במרכזו.

בפעם הבאה נביא שתי דוגמאות נוספות, ונוסיף כאן שביסודה, הלוגיקה התלמודית נשענת על דרכי ההיסק הרגילים הקיימים בכל הדיסציפלינות (אינדוקציה, דדוקציה, ואנלוגיה), בנגוד להנחה שרבים טועים בה, והיא שלפני המהפכה המדעית כולם גיששו באפלה, ולא היא. אלא שמלחמת הנצרות במדע הביאה למלחמה "נאורה" לכאורה, שביסודה ההנחה שהדת מפגרת. אלא שבניגוד לנצרות היהדות רואה במדע כלי חשוב להבנת מה שקרוי מעשה המרכבה, או על פי הרמב"ם "המדע האלוהי", ומכאן דרישתו ללימוד מדעי הטבע. נתראה בעלון הבא.

מה נשתנה עם "הַי הכחול" בטוויטר?

אופיר בראל

הפצת פייק ניוז ברחבי האינטרנט הפכה להיות תופעה, המעסיקה רבות את הרשתות החברתיות, המגבשות אמצעים רבים על מנת לאתר מידע כוזב ולמחוק אותו. אחד הפתרונות הפשוטים והנפוצים ביותר הן אימצו הוא סימון חלק מהחשבונות בטוויטר, פייסבוק וברשתות חברתיות נוספות בווי כחול קטן. משמעותו של הווי הכחול הזה היא, שהפלטפורמה החברתית בחנה את החשבון והגיעה למסקנה כי הוא אותנטי. הווי הכחול לא ניתן באופן גורף, אלא רק לחשבונות השייכים לדמויות מפורסמות (פוליטיקאים, אמנים, עיתונאים ועוד) וכן לחשבונות המייצגים חברות גדולות ומוכרות.

הסימון הפשוט הזה עשה לנו, הגולשים, חיים קלים. אלא, שהדברים החלו להסתבך בחודש

ה- V הכחול איור: טוויטר

נובמבר האחרון: [צ](#), הודיעה חברת טוויטר כי בכוונתה להפוך את הווי הכחול, שהפך זה מכבר לסמל סטטוס, לאמצעי הנגיש לכל- תמורת תשלום של שמונה דולרים כל חודש, יוכל כל גולש להתהדר בווי כחול שיתנוסס ליד שם החשבון שלו. על פי החברה, הווי הכחול הקנוי מעניק הטבות נוספות, שלא נגישות למי שלא ישלם את דמי המנוי- למשל, גולשים בעלי וי כחול יוכלו לציין ציורים הארוכים

יותר מ-280 תווים והם יחשפו לפחות פרסומות בפלטפורמה. יש לציין כי פייסבוק וטלגרם לא שינו את מדיניותן לגבי סימון חשבונות בווי כחול.

ההחלטה החדשה עוררה מהומה רבה ברשת והעלתה את החשש כי הדבר יקל על נוכלים להפיץ פייק ניוז ביתר קלות, שכן גולשים תמימים ימצאו את הווי הקנוי ויאמינו כי הכזבים הכוללים אותם הינם אמיתיים. החשש הזה התאמת שבוע אחד בלבד לאחר שבישרה טוויטר על המהלך השנוי במחלוקת: גולש מסוים יצר חשבון טוויטר, המתחזה לחשבון רשמי מטעם חברת התרופות האמריקנית אלי לילי ופרסם הודעה, לפיה האינסולין המיוצר על ידה נגיש כעת לצרכנים חינם אין כסף. ההודעה הקצרה עשתה לה כנפיים, שותפה למעלה מ-3,000 פעם בטוויטר והורידה את מניית החברה- שהכחישה ללא הצלחה את השמועה- בארבעה אחוזים (מה שהוריד את שווי החברה בעשרה מיליארד דולר).

כשאחד הסממנים המובהקים להפרכת פייק ניוז הופך להיות מפקפק בפני עצמו, מה אנחנו יכולים לעשות כדי לדעת האם סיפור מסוים שקראנו, שפורסם על ידי חשבון עם וי כחול בטוויטר ומעורר אצלנו ספקות בנוגע למהימנותו, אכן אמיתי?

ראשית, יש לציין כי במקביל לשינוי המדיניות לגבי וי כחול, טוויטר הציגה שני סימוני וי חדשים: וי אפור, שלא ניתן לרכישה, אלא ניתן על ידי החברה לחשבונות רשמיים של מוסדות ממשל ולפוליטיקאים וי מוזהב, שיינתן לחברות מסחריות תמורת 1,000 דולר בחודש.

שנית, כדאי לבחון מאפיינים מסויימים של חשבונות טוויטר, שעלולים להעיד שבפנינו חשבון מזויף, שהוקם לשם הפצת פייק ניוז: האם החשבון נוצר בזמן האחרון? האם החשבון מרבה לציין על נושא מסוים תוך הבעת עמדה מסוימת מאוד (בעיקר נושאים פוליטיים או שנויים במחלוקת)? האם תמונת הפרופיל של החשבון גנובה ממקור אחר באינטרנט (מה שניתן לבדוק באמצעות חיפוש תמונה בגוגל)?

לבסוף, ניתן ליישם אמצעים מסויימים, הבודקים באופן ישיר את מהימנותו של הסיפור שקראנו: האם הסיפור מעורר אצלנו אי נוחות מסוימת- ובפרט רגשות של פחד, ספק או כעס (רגשות שהוכחו במחקר כמעלים את אמינותם של סיפורים שקריים)? האם הסיפור פורסם במקורות נוספים, מהימנים? ואם כן, כיצד הוא מתואר? ייתכן, כי בהשוואת מקורות פשוטה על ידי חיפוש בגוגל נגלה, כי הסיפור אליו נחשפנו לא מתואר כלל במקורות נוספים (ואז הוא שקרי) או שהוא מתואר באופן מאוד מוטה וחד צדדי (מה שיוצר אצלנו מניפולציה אודות ההבנה שלנו את הסיפור).

מה יהיה?

הפעם: על בינה מלאכותית- רשימה ראשונה

ד"ר יאיר שרן ראש הקבוצה לתובנת העתיד

לאחרונה נחשפנו לבינה המלאכותית ChatGPT וחלקנו אף ניסה אותה הלכה למעשה ובדק את יכולותיה. אתה שואל שאלה ומקבל מיד תשובה מפורטת שחוסכת לך את הצורך לשוטט ברחבי הרשת, לגלוש באתרים וללקט את המידע בעצמך. יש שהתשובות שתקבל טובות ועונות על בקשתך ויש מקרים בהם המערכת טועה או לא יודעת להשיב. המערכת תשתפר עם הזמן, יקומו לה מתחרות ונראה שבעתיד הקרוב הבינה תשרת אותנו היטב, ועידן גוגל יחלוף מן העולם, או לפחות יצטמצם ויוחלף בבינות החדשות. לטוב או לרע ChatGPT הפכה את הבינה המלאכותית נוכחת והכול מעלים על נס את יכולותיה הנוכחיות והעתידיות. נשאלת השאלה לאן פניה של הבינה? מה עוד צפוי לנו?

אנו מבחינים בשלשה סוגים של בינה מלאכותית:

א. בינה מלאכותית צרה או חלשה - (Artificial Narrow Intelligence- ANI) זוהי בינה חלשה מבינת אנוש ופעולתה ומטרותיה נקבעים ונשלטים על ידי בני אנוש. המערכות הקיימות של בינה הן כאלה כולל כמובן ChatGPT.

ב. בינה מלאכותית חזקה או כללית (Artificial General Intelligence- AGI) זו בינה מלאכותית שמשווה או אפילו עולה על בינת בני אנוש אך פעולתה ומטרותיה נקבעים ונשלטים על ידי בני אנוש. בינה כזו אינה עוד בנמצא אך לשם המחקר מתקדם.

ג. סופר בינה מלאכותית (Artificial Super Intelligence- ASI) בינה מלאכותית חזקה ועצמאית שלא נשלטת על ידי בני אנוש. למעשה זו בינה כללית חזקה שיצאה משליטה. זהו אחד מהסיכונים שעליו התריעו ומתריעים מובילי דעה בתחום כולל איילון מאסק, ביל גייטס, סטיב הוקינג ואחרים.

כך או כך בעוד הבינות החזקות הכלליות אינן בהישג יד והתממשותן מוטלת בספק אם בכלל, הבינה המלאכותית הצרה כבר איתנו והיא הושקה בארץ רשמית לאחרונה בבית מיקרוסופט החדש בהרצליה. נפלאות הכלי ושימושיו הוצגו למבחר משתמשים פוטנציאליים כמו גם ההתפתחויות העתידיות בתחום. הנה כמה הישגים שניתן להציג:

א. עשרה אחוזים מהחברות צפויות לייצר תוכן עם כלי בינה כבר בשנה הקרובה. בינה מלאכותית כבר יודעת לכתוב קוד תוכנה ויכולת זו עוד תתפתח. הצורך להשתלט על כמויות המידע הגדולות יחייב חברות להיעזר בכלים כאלה שיפשטו את הטיפול הנדרש ויזרזו אותו. מפתחי תוכנה יעזרו בתוכנות בינה מלאכותית כדי ליעל את עבודתם.

איור: גלובס

ב. רבע מהחברות צפויות לדווח למועצות המנהלים שלהן על הטמעת כלי בינה בפעילותן ועל הדרכים לקלוט אותן ולהגדיל את האמון בהן. אחד הזרזים יהיה הצורך הגובר בהתמודדות מתמדת עם איומי סייבר וסיכונים אחרים לחברה.

ג. קמעונאים בתחום הבריאות למשל צפויים לצמצם לפחות ברבע את הזמן הנדרש לטפל בלקוחות. אופטימיזציה הלוקחת בחשבון פרמטרים כמו מיקום, זמינות, כיסוי ביטוחי ועוד תאפשר יתר אמינות ויעילות כמו גם חסכון בעלויות ומשאבים. התפתחות דומה צפויה בתחומי קמעונאות אחרים.

הבינה המלאכותית, כעוזרת ומסייעת, תקנה לה אחיזה והשפעה על תחומים חשובים כולל:

א. משפט-כלי בינה יסייעו לעורכי דין ומשפטנים בניסוח הסכמים, הפקת לקחים מפיסקי דין קודמים, השוואה בין חוקות וחוקים במדינות שונות וכו'.

ב. חינוך- חינוך בעזרת בינה מלאכותית יוכל להיות מותאם לרמת התלמיד ויכולותיו. מורים יוכלו להתמקד יותר בהקניית תובנות ויכולות ניתוח כאשר הבינה תסייע בהקניית המידע.

ג. בטחון- מערכות הנשק העתידיות תהיינה רוויות בינה שעשויה לשחרר בני אנוש ממעורבות בלתי נדרשת בשדה הקרב, לחסוך בנפגעים וחיי אדם ולצמצם למינימום. המודיעין יהיה מדויק יותר, אמין יותר, מהיר יותר וכך גם התגובות לאירועים.

ישראלים ביפן: על כלבים ואנשים

ד"ר יואב גל

ביפן הכלבים היו אלו שקדמו לבני האדם. המהגרים הראשונים שהגיעו לצפון הונשו, האי המרכזי והגדול של יפן, בייתו ואימצו את הכלבים והחלו להשתמש בהם כבני לוויה בעת הצייד, בעיקר של דובים, איילים וחזירי בר. בנוסף, הכלב ליווה גם את הנזירים הבודהיסטים במסעותיהם הרוחניים, ושמר עליהם מפני חיות הבר. השוגון החמישי לבית טוקוגאווה ששמו היה צונאיושי (היה בשלטון בשנים: 1680-1709) נולד בשנת הכלב שבלוח השנה הבודהיסטי (שנת 1646) ואף כונה בשם 'שוגון הכלב'. ילידי שנת הכלב נחשבים על פי האסטרולוגיה הסינית, בין השאר, גם לבעלי חוש צדק מפותח, לנדיבים, לכאלו המגנים בחירוף נפש על חלשים, ואידיאליסטים. לא כל כך ברור אם אכן בני שנת הכלב נולדים כאלו או שמתאימים עצמם במהלך שנות עיצוב אישיותם לתפיסה המקובלת לגביהם, אבל בכל מקרה צונאיושי טוקוגאווה נודע גם באהבתו הרבה והקיצונית לכלבים. הוא קבע בחוק את ההגנה על הכלבים כאשר העונשים על הפרת החוק היו כבדים וכללו גם הוצאה להורג. בשנת 1695 הוא גם הקים שני בתי מחסה לכלבים, שכל אחד מהם השתרע על שטח של 130 דונם במבנה טופוגרפי של הרים וצמחייה סבוכה. בבתי מחסה אלו הם הסתובבו חופשיים וחיו בלהקות של כ-30 כלבים.

בפולקלור היפני ישנם סיפורים רבים המתארים באופן מוקיר ומעריך את מערכת היחסים בין האדם לכלב ואחד הסיפורים היותר ידועים הוא על הכלב שירו אשר ליווה את בעליו סטרוקו ממחוז אקיטה במסע ציד ארוך שבמהלכו בטעות חצו את הגבול לשטחי השבט היריב. כיוון שהצייד שכח את רישיון הצייד בביתו הוא נכלא וכלבו נשאר מילל ליד הכלא. משזה לא עזר החליט שירו לחזור הביתה. כשאשת הצייד ראתה אותו היא הצמידה אליו את רישיון הצייד ואף ציידה אותו במזון לדרך. לאחר תלאות רבות הגיע שירו תשוש ורעב לכלא להציל את סטרוקו, אך היה זה כבר מאוחר וסטרוקו הוצא להורג. שירו עלה להר גבוה וילל במשך ימים ולילות. קללה הוטלה על תושבי האזור ואסונות כבדים פקדו אותם, עד שהחליטו לפייס את שירו וצרפו את אשת הצייד ושירו הכלב אל כפרם. לאחר מותו של שירו נבנה מקדש על קברו לציון נאמנותו לאדוניו.

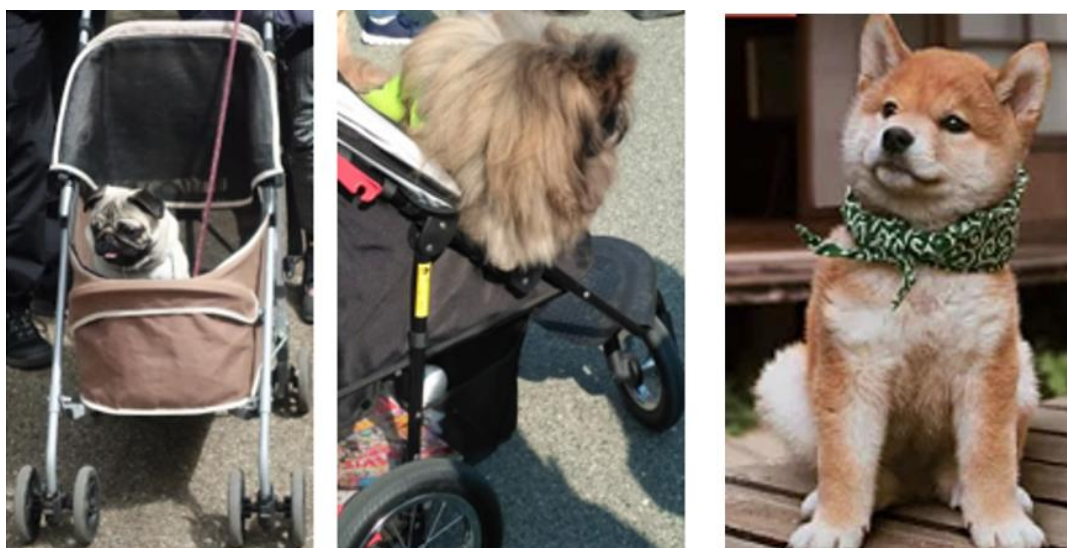
מציאות שהפכה אף היא לפולקלור היא סיפור נאמנות נוסף דומה. ב-1924 גם הכלב האצ'יקו נולד במחוז אקיטה בצפון של האי הונשו ואומץ על ידי פרופסור הידסבורו אוואנו, מרצה לחקלאות באוניברסיטת טוקיו. האצ'יקו החל ללוות את הידסבורו אל תחנת הרכבת שבשיבויה מדי בוקר כאשר יצא לאוניברסיטה וחזר מדי אחר הצהריים כדי לקבל את פניו בשובו. כשנה לאחר מכן, בחודש מאי 1925, מת הידסבורו בעת הרצאה באוניברסיטה ואלמנתו אשר עקרה מטוקיו, מכרה את הבית ומסרה את האצ'יקו לטיפול של משפחה אחרת. האצ'יקו נמלט מביתו החדש מספר פעמים ושב 'הביתה' עד שהבין כי הידסבורו אינו מתגורר בו עוד, ואז החל מתייצב בתחנת הרכבת בכל יום בשעה בה נהג הידסבורו לשוב מהעבודה כדי לקבל את פניו. עובדי התחנה, החלו לשים לב לכלב ולאחר מכן גם הנוסעים ותושבי השכונה כולה אשר דאגו לו לאוכל ולמחסה בעת החורף. אחד מתלמידיו של הפרופסור פרסם מספר מאמרים אודותיו ואחד מהם זכה לפרסום רחב כאשר פרסם בעיתונות היומית בשנת 1932. האצ'יקו הפך לגיבור לאומי ולסמל לנאמנות בדיוק בהתאם לקוד הכבוד היפני, ל'דרכו של הלוחם' ובהתאם לקוד הנאמנות שהכתיב קודמו הכלב שירו. בחודש אפריל 1934 הוצב פסל של האצ'יקו בכניסה לתחנה והטקס נערך בנוכחותו של האצ'יקו עצמו. האצ'יקו המשיך לפקוד את התחנה בכל יום במשך עשר שנים נוספות בתקווה לשובו של הידסבורו, עד שנמצא מת ב-8 במרץ 1935 ברחוב ליד תחנת הרכבת. הפסל הותך כחלק מהמאמץ המלחמתי במלחמת העולם השנייה אבל בשנת 1948 פוסל פסל חדש על ידי האמן טקשי אנדו, בנו של האמן אשר יצר

את המקור. פסלים נוספים של האצ'יקו הוצבו בעיר הולדתו וב-8 באפריל מדי שנה, נערך בתחנת שיבויה טקס לזכרו של האצ'יקו ולזכר נאמנותו.

המקור: התמונה מימין מוויקיפדיה ומשמאל מארכיון פרטי של המחבר.

כיום המושג 'חיי כלב' ביפן, כמו הרבה דברים אחרים, הוא לגמרי לא מה שמקובל בארצנו הקדושה. כלבי המחמד הם יצורים עילאיים, מטופחים ומוקפים בעולם של שירות מהמעלה הקיסרית: מספרות, בת-קפה מיוחדים, פארקי-שעשועים, בתי מסחר לעגלות טיול, צעצועים ומוצרי יום-יום הכרחיים וכול מה שהדמיון יכול לחשוב עליו. ישנם גם חנויות תכשיטים בהן ניתן לרכוש רבידי יהלומים או מוצרי חן אחרים במחירים בהתאם. יציאה לטיול עם הכלב היא בעגלה ההולמת את טעמו, כמובן. כאשר הוד רוממותם הנסיכית של הולכי הארבע ישאירו אחריהם את מה שכלבים נוהגים להשאיר אחריהם בכל מקום, משרתיהם הדו-רגליים לא רק ינקו בקפדנות אחריהם, אלא גם יוציאו בקבוק מים ייעודי למטרה זו וישטפו את 'מקום האירוע' כדי לא להשאיר חס וחלילה שום עקבות מסוג כלשהו. כך גם כאשר מדובר על הטלת מים שגרתית שבמקומותינו זוכה להתעלמות מוחלטת כאילו כך נוהגים בני תרבות וזו דרכו של העולם.

המקור: מארכיון פרטי של המחבר ו-<https://www.imdb.com/title/tt6937876>.

הסתכלות מעמיקה תגלה כי לתופעה הזאת יש לא מעט הצדקות בהתאם להיגיון היפני כמובן. ראשית, הכלב תמיד ישמח לקראתך, לא יזעיף לך פנים, לא יעשה לך 'ברוגז', לא יצעק עליך וינזוף בך שלא הצלחת להגיע להישגים המצופים ממך. במערכת חברתית נוקשה כל כך, בעולם עבודה היררכי וקשוח, בשעות ארוכות מאוד של מחויבות לציית לכללי נימוס קפדניים ולאין סוף חובות, איסורים, כללים והנחיות, הרי שלחזור הביתה בסוף יום קשה לקבלת פנים של יצור לבבי, אוהב שבאמת ובתמים שמח לקראתך, זה איננו עניין שיש לזלזל בו.

שנית, לגדל ילד ביפן זה תענוג מפוקפק למדי. זה 'עסק' יקר, תובעני באופן יוצא דופן, לנשים זה בדרך כלל גורר צורך לותר על קריירה ולגברים זה יוצר עומס כלכלי כבד מעבר למה שכבר הם צריכים לשאת בו. כמעט מרגע שהתינוק נולד מתחיל 'מרוץ עכברים' להביא את הרך הנולד בעוד כ-18 שנה להיות מסוגל להתמודד על מקום באוניברסיטה ולצורך כך יש כאמור להשקיע הון עתק וזמן רב. אפשר להמשיך ולתאר את הבעיות והקשיים של גידול וחינוך ילדים ביפן על פני עמודים רבים, והיפנים עצמם עושים את זה באינטנסיביות רבה, אבל מול כל אלה הקשיים בגידולו של כלב הם קייטנה של ממש. שלא לחזור ולהזכיר את היכולת הכמעט טבעית של רוב בני האדם לתקשר באופן חם ואוהב עם כלב חמוד ומטופח. כך שביפן בבחירה בין ילד לכלב? הכלב מנצח ...

סיפור אהבה בין לבן ושחורה

נועה סבו

לזכרו של מאיר שלו

זוג מיינות צילום: ynet

הן מרעישות, הן מפרישות, הן נדושות.
מתרבות כמו שפנים
מפיצות פרעושים ופינים
מטילות בלי הפוגה
בחגווי הסלע בסתר המדרגה.
גם אצלי בגזזטרה לבן ושחורה
מתנים אהבים כבר שלוש שנים
מטילים ביצים בכל העציצים.
דיברתי אל ליבם, שילחתי את קינם,
והם שבים, מתנשקים, מתעקשים, מטילים.
שלוש שנים ושום דבר
ליבי נכמר.
אני, שלא הצלחתי להטיל,
מניחה להם לדגור ומתבוננת:

חולקים היריון באדנית בין אניצי קש קטנים
בסידור נהדר של שוויון בין המינים:
ביום דוגר הלבן, השחורה מעופפת
דוגרת בלילה, כאשר הוא ישן,
היא מתמסרת בשלנוה מנומנמת,
הוא חסר מנוחה, יש לו אויבים
מתרומם, משקיף על מיינות ועורבים,
בלי משכנתא, בלי ספרים
מקימים דור חדש של מנקרים.

חולפים ימים,

בערב מת מאיר שלו. גשם סער, רוח הניעה עצים
בבוקר היתה האדנית ריקה, נעלמו הביצים
על המעקה בין הטיפות
ראיתי מיינה שמנה מנקרת בקליפות.

בית חיים יוסף יפה- בית החומה

צבי תדמור

חיים יוסף (ח"י) יפה נולד ב- 1821 בזאגר-חדש וועקשנה בפלך קובנה ברוסיה כיום ליטא. בנו של הרב בן-ציון ליבר יפה. יפה קיבל חינוך יהודי מסורתי והוסמך כרב. יפה החל את פעילותו הציבורית בשלהי המאה ה-19 כאשר נוסדו מספר אגודות ציוניות במזרח אירופה שהיו ידועות בשמן "חובבי ציון" שדגלו בציונות מעשית וקראו לעלייה והתיישבות יהודית בארץ ישראל. ב-1887 החלו לשלוח "מגיידים" כדי להפיץ את בשורת חובבי ציון ולגייס כספים למטרותיהם.

ב-1890 חובבי ציון הגדילו פעולתם ועוררו את רעיון יישוב ארץ ישראל בקרב אחיהם היהודים. נאמר עליהם כי "לא עייפו ולא יגעו, ולא ינמו ולא יישנו, ולא יחמיצו הזדמנות להשיב לציון את כבודה". בין המטיפים שנשאו דרשות בערי ליטא בלט ח"י יפה שהיה ידוע בדרשותיו המלהיבות ועשה חיל בכוח דברו הנאווה, הנעים, והמועיל. ייסד אגודות והפך רבים לחובבי ציון וגייס כספים רבים במקומות בהם דרש.

באותה שנה, יפה נרשם כחבר באגודת מנוחה ונחלה. בגלל מצוקתו הכספית נמנעה ממנו האפשרות לרכוש נחלה במושבה רחובות. הוא חי בעוני רב, ורק ב-1893 אחרי שנישא בשנית למלכה בת משה הכהן שהייתה אלמנה עשירה ובעלת מפעל לגרביים התאפשרה עלייתם לארץ ישראל ורכישת 110 דונם קרקע חקלאית ברחובות. מלכה וח"י יפה התיישבו ברחובות וקיבלו מגרש לבניין בשטח של 8.8 דונם ברחוב מנוחה ונחלה סמוך לרחוב עזרא.

יהודה אפל מווילנה הכיר מקרוב את יפה וכתב בזיכרונותיו על מפגש מקרי שהיה לו עם יהודי אחד שבא לביתו והילך רכיל על יפה המגיד. היהודי שניזון משמועה של קנאי אמר לו: "שמע נא, המגיד שנשא את האלמנה עושה גרבים קנה לו אדמה ובנה לו בית בארץ ישראל. בכספו של מי רכש לו כל אלה?" השיב לו יהודה אפל: "המגיד ר' חיים יוסף יפה היה עני מדוכא בעת שנשא את האלמנה העשירה, וכפי שתוכל לשער בעצמך, שאם היה לו אז כסף היה בוחר

בצעירה יפה ובת בנים ולא באלמנה הזקנה ממנו בהרבה שנים, אך מפני שהוקיר את המצווה הגדולה של ישוב ארצנו הקדושה לקח את האשה עם הכסף וקנו להם אחוזה ובית והשם ישלח להם ברכתו." ענה היהודי "גם אנכי חשבתי ככה, אבל עושה גרבים שלמה פייגלסון מקניטו ומקנטר אותו כל פעם ואומר, כי בכסף הנאסף מהדרשות שם בכיסו וקנה את הנחלה ואת הבית.

בית ח"י יפה. ציור צבי תדמור

אמנם, אמרתי לו: אם היה המגיד קונה בכסף הנדבות בית בחוץ לארץ, היה הצדק עם שלמה ולבי היה דואב עלי מאד, אבל אם המגיד קנה אדמה ובית בארץ ישראל, מאי נפקא מינה, אם יהודי זה או יהודי אחר?"

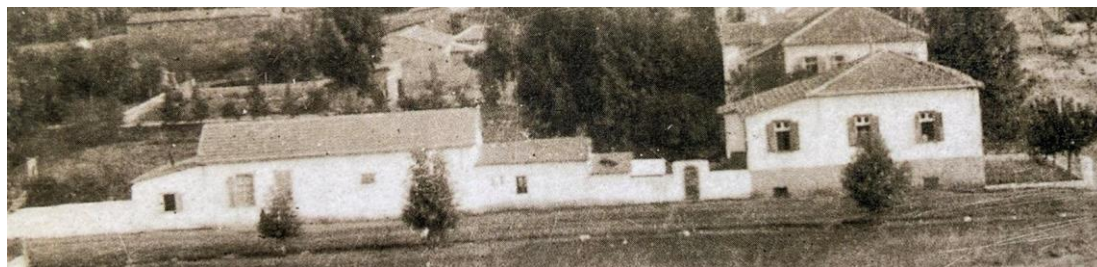
אחרי שיפה עלה ארצה המשיך להטיף ולדרוש בפני קהילות בני ישראל ולגייס כספים למען חובבי ציון. בשל כך, תקופות מסוימות שהה בחו"ל.

יפה חזר לרחובות בתרנ"ט 1899 אחרי פרק זמן ארוך שלא שהה בה והחל לנהוג בקנאות דתית. הכניס מבוכה ומהומה כאשר אסף איכרים לבית התפילה ועודד אותה להשביט את סדרי המושבה ולחרוש מזימות כדי להפיץ דעותיהם של החרדים לקיים את לימודי הילדים אך ורק בתלמוד תורה בו הונהג לימודי קודש בלבד. ראשי ועד המושבה כתבו לו ובקשו ממנו והזהירו אותו שיחדל ממעשיו ושלא יפר את חוקי המושבה. יפה שינה את התנהגותו, הפסיק להתערב במחלוקות ובמריבות שנגעו בנושא הת"ת. הוא קיים הבטחתו להתנהג כראוי. כאשר הופיע בפני הקהל, היו גם בני הנעורים והפועלים אצים לשמוע את דרשותיו, אשר אמרו עליו, כי פיו מפיק מרגליות.

יפה השתתף באספות הכלליות ובישיבות ועד המושבה ונבחר להיות "רואה החשבון" של הוועד וכעבור מספר חודשים יפה נבחר לגזבר. ועד המושבה מכר ליפה שניים מהמגרשים הציבוריים שיעקב ברוידא תרם להם. המכירה אושרה ע"י חברי הוועד בניגוד לדעתו של יו"ר הוועד. איזנברג התנגד למכירתם כי קיווה שניתן יהיה בעתיד לצרפם לטובת בני המושבה. כך, השטח הציבורי יתרחב וישתרע לאורך דרך יפו (כיום רחוב הרצל).

יפה פנה לוועד המושבה וביקש לבנות את ביתו סמוך לבית הכנסת (שהיה אז בשלאש ששכן ממול בתחילת רחוב יעקב), הסביר, כי קשה עליו ההליכה מרחוב מנוחה ונחלה שם גר (היה אז בן 80).

יפה הסתיר מחברי הוועד את רצונו לבנות יקב לתעשיית היין ולשם כך הימצאותו ליד מקור מים הכרחי והבאר אכן שכנה בסמוך.

יפה בנה שלושה מבנים על שטח שני המגרשים שרכש. בית מגורים עם קומת מרתף כמטר מתחת לפני הקרקע במידות של כ- 14 מטר אורך ו- 11 מטר רוחב; מבנה נוסף שיועד לתעשיית היין באורך של עשרים מטר וברוחב של שבעה מטר; מבנה ל"רפת" שכנראה שימש כמבנה משק עזר. יפה בנה גדר מאבני כורכר מסותתות עם גמלון מעל שער מסורג מפלדה ששימש כניסה לחצר הבית. הגדר כעין חומה, נבנתה בתווך שבין הבניינים שבנה. בית המגורים ברחוב יעקב פינת דרך יפו קיבל את הכינוי "בית החומה" שם לו זכה "בית מנוחה ונחלה" שעמד עד אז בקדמת רחוב יעקב, והיה החזית המערבית של המושבה לבאים מהכפרים הערביים זרנוגה וקוביבה.

בנייתם של שלושת הבניינים הסתיימה תוך פרק זמן מאוד קצר, פחות משלושה חדשים, מהמועד בו קיבל יפה את האישור לקניית המגרשים ועד למועד פטירתו בדצמבר 1901 ונקבר בהר הזיתים.

במהלך השנים הבעלות על המגרש והמבנים הוחלפה מספר פעמים. בבית יפה שוכנים כיום מספר עסקים וחנויות בשכירות. חלקם עם הפנים לרחוב יעקב וחלקם לרחוב הרצל. הקיוסק של מאיר פורר (בו נהנו ילדי המושבה לשתות כוס גזוז) עבר לפני מספר שנים שינוי ל"חמוסייה".

בית ח"י יפה מצפון. ציירה אילנה הדני

בית ח"י יפה מצפון. ציירה תמר גודר

"אגודת מנוחה ונחלה" קמה מתוך כישלונה של "אגודת האלף"

צבי תדמור

נתן שרגא פייבל בלוך נולד בנובו-מינסק ליד ורשה, פולין ב-1855, למד בישיבה, בן 15 החל לעבוד בבית-מסחר, בן 22 נשא לאשה את בת דודו. פתח בוורשה בית-מסחר סיטוני למכשירי-כתיבה, שנתפרסם בערי פולין ורוסיה. היה בין ראשוני ופעילי תנועת "חובבי ציון" בוורשה ועסק בעניינים ציבוריים ולאומיים. היה קשור בידידות עם כל ראשי היהדות בוורשה ומהפעילים בה.

היה יו"ר "אגודת האלף" ב-1888 שנוסדה בוורשה ופעלה בלי רישיון מהשלטונות, שאפה לרכז אלף חברים לשם יסוד מושבה בארץ. היא הצליחה לרכז 300 חברים. כל אחד מהחברים שילם מקדמה וכאשר בטלה האגודה החזירו לחברים את כספם.

עשו ניסיון, בקנה מידה צנוע יותר וייסדו את "אגודת השלושים" לאותה מטרה להכין להם בארץ ישראל "נחלת שדה וכרם". החלטתם להקים התיישבות חקלאית קולוניאליסטית בארץ ישראל ביחידות משקיות המאפשרות קיום ללא תמיכה לא היה לה על מה להסתמך. זה היה ניסיון ראשון, כי המושבות "הישנות" (שהוקמו בעליה ראשונה) לא יכלו להתקיים בלי

תמיכה. במידע שקיבלו מארץ ישראל נאמר כי באלף רובל (100 לא"י) יכול אדם לבסס את קיומו בארץ ולשבת "תחת גפנו ותחת תאנתו".

על כך, הם בסמוך את תוכניתם והחליטו לאסוף 30 חברים, שכל אחד יוכל להכניס מיד 200 רובל ואח"כ עוד 800 רובל, וכך תהיה להם מושבה בת 30 משפחות. אנשים החלו להתעניין ברצינות ברעיון.

יום אחד נכנסו לבית המסחר של בלוך אליהו זאת לוי אפשטיין וצבי פלטנשטיין ובשורה בפיהם: "העניין קרוב להתגשם והגיעה השעה לייסד את האגודה בפועל, כלומר לחתום על הנייר ממש, ואף הביאו בידיהם את הנייר מוכן לחתימה.

שאל אותם בלוך: "מדוע אין עדיין שום חתימה?" השיבו לו, כי רצונם לקבל חתימתו בראשונה. אמר להם: "במטותא מכם, חתמו אתם תחילה ואני אחתום תיכף אחריכם". ואכן, באותו מעמד חתמו שלושתם, ה"מעשר הראשון" של "אגודת השלושים" אחר כך נתקבלו שאר החתימות – של זאב גלוסקין, י.ל. רוזנבלום, משה רפאלקס, אליעזר קפלן, שלום פסח שרשבסקי, חיים כהן, יוסף פרלמן, שמעון אטלס, ועוד, בסך הכל 22 חברים, והתעמולה לרכישת חברים להשלים למניין השלושים נמשכה.

באותה תקופה נתנה הממשלה ברוסיה אישור לפעולת "חובבי ציון" ובאודסה נתכנסה ועידה כל רוסית להסדיר פעולתם על בסיס חוקי. מוורשה נסעו על הוועידה ה"ה א.ז. לוי אפשטיין, אליעזר קפלן ועו"ד יאשינובסקי.

ביום הוועידה קראו בעיתונות היהודית בשורה טובה מארץ ישראל, שיהושע חנקין גאל את אדמת דוראן. לוי אפשטיין שלח להם טלגרמה מאודסה, בה הודיע שהוא מחכה שם להפליג לארץ ישראל לשם קניית הקרקע בשבילם.

שעת המעשה הגיעה. הוצא לחבריהם, להשליש את הכסף – 200 רובל כל אחד לתשלום ראשון ע"ח הקרקע ו-10 רובל להוצאות – בידי ר' יעקב ברוידא, שהוא גביר אדיר ואיש נאמן מכובד, ומתעתד לנסוע לביקור בארץ ולקנות אדמה לעצמו.

אמרו ועשו. אספו את הכסף ונתנו בידי יעקב ברוידא. יהודי אחד ששמו לייב מלמדו של זאב גלוסקין בילדותו, היה באותו מעמד וברך "שהחיינו" על שזכה לראות יהודים מתאספים למעשה של ממש לשם יסוד מושבה בארץ ישראל.

כאשר נערך נשף פרידה לכבוד ר' יעקב ברוידא לפני צאתו לדרך, הציע לו נתן בלוך להיכנס בתור חבר לאגודתם. הוא השיב, שאינו זקוק להם, כי הוא יכול לקנות לעצמו יותר מכולם יחד אבל קודם רצונו לראות את האדמה. בלוך הסביר לו שהם מתכוונים לטובה, שכן ליון אפשטיין הוא צעיר ומלא התלהבות לחיבת ציון, ולקניה נחוץ גם איש מעשה. ואשר לסירובו להתקשר לפני ראיית הקרקע דרש לו בלוך, קל וחומר: "ומה אנחנו, שלא ראינו ולא ניסע וכבר חתמנו השלשלנו כסף, כל שכן הוא שיסע יראה ותהא היכולת בידו להחליט לפני הוצאת הכסף". ברוידא הסכים לקבל עליו את השליחות, בתנאי שיורשה לפעול כראות עיניו בלי הגבלות. הפציר בו בלוך, שיהיה לא רק שליח, אלא גם חבר. כדי שיהיו במשלחת שלושה חברים (יחד עם ליון אפשטיין ובצלאל קורלנדסקי) החלק העשירי של כל החברים, "ואז נדע שסדרנו את העניין כהלכה, הן לחיוב והן לשלילה".

אחרי הדברים האלה נטל ברוידא את העט וחתם על כתב ההתקשרות כחבר מס' 23. ואחרי ימים מעטים נסעה המשלחת אל הארץ, ובאותה שיירה נסעו גם הרב שמואל מוהליבר, לייבוש דוידסון, זוסמן מאוסטריה ויעקבסון ממוסקבה.

התוצאות הוכיחו, שכניסת ברוידא לחברתם הייתה לתועלת רבה. הוא קנה להם 48 חלקים (כל חלק הכיל שתי חלקות בנות 55 דונם כל אחת לנטיעת גפנים ושקדים ולזריעה ומגרש פנימי בן 10 דונם) ונתן למפרע את כל הכסף מכיסו ולעצמו קנה 4 חלקים, כשהודיעו על כך בטלגרמה מארץ ישראל הכניסו למשרדו עוד 321 רובל כל אחד- ועד שהגיע הביתה כבר נמצאו קונים לכל החלקים.

לא כל חברי "אגודת השלושים" התיישבו בפועל במושבה רחובות. לא כולם נשאו בעול חבלי החזרה אל הקרקע. ולא כולם נשאו את ברכת ההתחדשות במולדת. כמה מהם- החליטו אחרי כמה שנים, כי לא כדאי לו לסוחר ואיש המעשה להחזיק את כספו בהשקעה הנושאת רווח לא יותר משליש האחוז לשנה, ומכרו את אדמתם ליהודים אחרים.

בלוך, חבר אגודת מנוחה ונחלה רכש שתי חלקות בנות 55 דונם כ"א וקיבל מגרש בן 10 דונם ברחוב מנוחה ונחלה לימים בפינת רחוב הבעש"ט. כמסופר, בלוך תרם חמישה דונם ממגרשו ברחובות להקמת "מושב זקנים" לבני רחובות הקשישים.

*מתוך ראיון של נתן בלוך לעיתונאי ב- 1940

היה הייתה עברית "מה לתבן את הבר..."

רות קלי

מה פירוש המילה 'בר'? זו מילה בעלת מספר רב של משמעויות, ונתברבר איתן קצת היום.

- בר = דָּגָן, תבואה, מזון, החלק הטוב בגרעין החיטה. "וירדו לשבור בר ממצרים." "מלאו אסמינו בר". להפריד את המוץ מן הבר = להפריד את הטפל מן העיקר. הרמב"ם מפרש את דברי הנביא ירמיה "מה לתבן את הבר...": הנביא אשר אתו חלום ואשר דָּבַר אתו ידבר דברי אמת [בר]. כלומר, דברי הקוסמים והחלומות הם פְּתָבָן שנתערב בו מעט בר.
 - בר = טהור, נקי. אדם בר לבב נקי מבחינה מוסרית. "נקי כפיים ובר לבב". "מצוות ה' בָּרָה, מאירת עיניים." "יִפָּה כְּלָבָנָה, בָּרָה כֶּחֱמָה."
 - בר = חוץ, חיצוניות, זולת. (מארמית). מְלַבֵּר = מבחוץ. (להבדיל מ- 'מלגו' = מבפנים. וכן בביטוי 'ש דברים בָּגוּ' = יש בתוך זה משמעות). וגם בערבית בָּרָא = בחוץ.
 - בר = פָּרָא, מן הטבע, לא מְבוּיָת. פרחי בר, חיות בר. (אולי קשור למילה הלועזית 'בֶּרְבֵּרִי?'). וכן: אדמת בור – אדמה לא מעובדת. אדם בור – חסר ידע, הדיוט, שלא למד.
 - בר = בָּן, צֶאֱצָא, אדם, איש. בר מצווה, בר מזל, בר אוריין, בר תורה, בר סמכא, בר גיורא, בר כוכבא, בר ביצוע, בר תיקון, בר חלוף.
 - כאן ראוי לציין את צורת הנקבה ואת צורת הרבים/ות של 'בר': בת חווה (ולא: ברת חווה), בת מצווה, בת חלוף. בְּנֵי מצווה (ולא: ברי מצווה), בני ביצוע, בני תיקון. בנות מצווה, בנות אוריין, בנות חלוף.
 - בָּר = (הפועל) בָּחַר. בָּרַר. "איזו היא דרך יְשָׁרָה שְׂיָבוֹר לוֹ האדם? כל שהיא תפארת לעושיה, ותפארת לוֹ מן האדם..." (פרקי אבות ב'-א').
 - הבר האחרון הפעם הוא בר המועתק משפות לועזיות. (לפעמים באיות בָּאָר) = מסעדה או מזנון לשתיית משקאות, מסבאה, בית מרחח, וגם: ארון למשקאות.
- ניסיתי להוציא את המוץ, את התבן, ולהשאיר את הבר, וכל בר סמכא ובר דעת יכול להוסיף כהנה וכהנה, כי הרי הכול כאן בר תיקון.

צבי סווט, הלוחם מנואייבה.

שוקי ברנדויין

רוח מדברית, לילה, כל כך נעים, נואיבה, צומת יאיר, שקט אלוהים.

את צבי סווט אי אפשר לשכוח, מתרוצץ קטוע רגליים בכסא גלגלים במתחם קשתות האבן של תחנת הדלק שהקים בנואיבה 1972. שנה אחריה, מלחמת יום כיפור 1973, נפגעו 3 בניו השריונרים, יאיר מ"פ שריון נהרג תחת פיקוד קהלני בקרבות החרמונית, עוז 77. הבן יאיר נקרא על שמו של מפקד לח"י.

צומת נואיבה הפכה לצומת יאיר, שם התקבצו טרמפיסטים וטרמפיסטיות בדרך לדהב ושארם אל שייח', או צפונה, לאילת. צבי סווט היה מסייע לנו, חיילים שבדרך, מדלג בינינו, ללא ליאות כאילו היינו בניו. כולם ראו אותו, ירדתם לנואיבה, עצרתם לתדלק, זה הוא, על כסא הגלגלים. ראיתי אותו לראשונה בתקופה של פסטיבל נואיבה, כשאנו, פלוגת נחשון (פנמ"צ) הגענו במסע אופניים ממטולה לשארם, צמאים וסחוטים והוא שם, קיבלנו בלוק קרח. נואיבה של שנות השבעים, חושות, חולות של זהב, דור ההיפים וילדי הפרחים, איפה שהדגים שרים. ימים ולילות של כייף, ביחוד הלילות. אם תעבור שם היום, יספרו לך שמבנה הקשתות מתקופת הצלבנים.

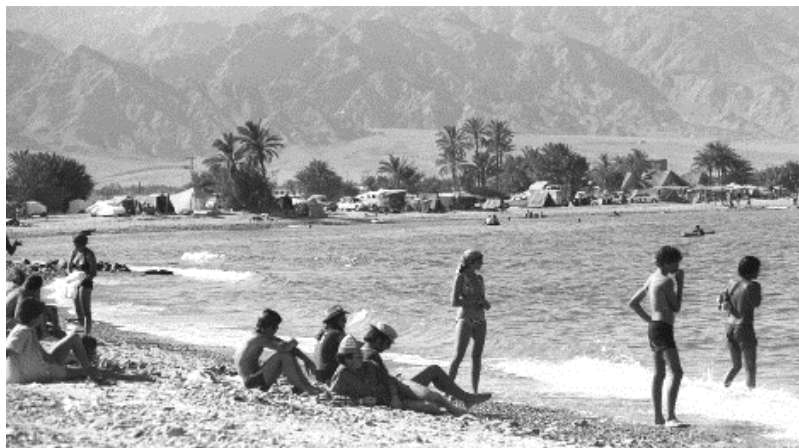

סווט, עלה לארץ כנער בנתיבי העפלה הבלתי ליגאלית, 1939. הוא לא נמצא מתאים לעליה ולא קיבל סרטיפיקט, לכן עלה במסגרת עלית 'אף על פי' הרוויזיוניסטית באניה פאריטה. האניה הרעועה על 800 מעפיליה, גורשה מנמל לנמל ולאחר כחודש, תוך מחסור חמור במזון ומים, השתלטו עליה חבורת מעפילים, ביניהם סווט, והיא דהרה, חמקה מהסגר הבריטי ועלתה על החוף בתל אביב שבוע לפני לפרוץ מלחמת העולם השנייה. הבריטים העניקו למעפילים את הסקטיפיקטים שלא קיבלו באירופה... מתוך הקיצבה שניתנה למוסדות הישוב.

סווט התנדב, היה ללוחם קומנדו בריטי. הוא שירת כלוחם קומנדו בקרבות בחבש, בחזית המדבר המערבי, במשימות מיוחדות מעבר לקווי האויב באלבניה ועם פרטיזנים ביגוסלביה. במחצית אפריל 1945 לחם בצפון איטליה, הקו הגותי נפרץ ובעלות הברית שעטו קדימה. שם, בקו החזית של נהר פו, יצא לפטרול, עלה על מוקש ואיבד את רגליו, יום אחרי כניעת הכוחות הגרמנים באיטליה, יום אחרי סיום המלחמה.

- החיים צחקו לו בפנים... עלה על מוקש מיותר, אחרי שתמו הקרבות, תוך שמחת הניצחון על הנאצים. שמחה אישית, פצע פתוח, חשבון פתוח, את משפחתו איבד קודם לכן, בשואה. הוא נותר לבד בעולם, הוא והמוקש. סוּוט נפצע קשה, לא ויתר, קיבל את חייו בתמורה לרגליו. סוּוט חזר לארץ והצטרף ללח"י, כינויו במחתרת 'שחר', לוחם ללא רגלים אבל עם ראש.

- במלחמת השחרור שימש כקצין מבצעים בחט' 8, קטוע רגליים, אך העניק מנסיונו הקרבי הרב שצבר בלוחמת קומנדו והיה צמוד ל'הזקן', יצחק שדה, במערכה לכיבוש לוד ורמלה ובקרבות הדרום. נצחוננו האישי היה בהקמת משפחה לתפארת, אולם צבי סוּוט שילם על זכותו לחיים בבני משפחתו, לאורך כל חייו. ראינו אותו, קשוח, צרוב שמש, ידיד הבדווים, ניכר שהעניקו לו כבוד רב, אך לא ידענו את סודו. סוּוט הצטרף לחיילים האלמונים שמתגלים לפתע, כמו כושי ויעל בן דב האמיצה, שעזבה אותנו בימים אלו. לא ידעתי שאלו הם כינויי מחתרת, מה שמם האמיתי? לא ידעתי שד"ר נחמן שולמן, המרצה שלי לגיאולוגיה באוניברסיטה העברית, הקפדן, הקשוח, היה מבוקש כבד, לוחם לח"י. כושי לא היה באמת כושי אלא יעקב בצלאל ויעל נקראה על שם יעל אשת חבר הקיני כי נבחרה והכינה עצמה לאותה משימה תנ"כית, להתנקשות בחייו של הגנרל בארקר, ולייזר בן עמי הכין רימונים בכלא. חיילים אלמונים בלי מדים. צבי סוּוט, מעבר להיותו לוחם קומנדו היה לוחם לח"י למרות נכותו. השתתף בחיסול הלורד מוין במצרים, בשוד בנק ברקליס ופיצוץ הרכבת בחיפה, קמב"ץ בחטיבה הכי קרבית בחזית המצרית בתש"ח. ניצול יחידי מכל בני משפחתו, נפילת בנו יאיר, שנקרא על שם יאיר המפקד הנערץ, היה גדול ממנו, ממכה זאת לא התאושש. נער יהודי שעזב את משפחתו למען ארץ ישראל וסורב, לא קיבל סרטיפיקט. דמותו מנציחה את השאלה, איזה יהודי ראוי לארץ ישראל? כתב את ספרו '**בנתיבי הקומנדו**' בשנת 1967.

חוף נואייבה איפה הן הצעירות והצעירים שבתמונה?..

מפקדת מרכז מוון	
№ 113922	תל-אביב
כח"ר לקרה	בית ירושת לקרה
תלוש קרה	
מרכז הקרה	יולי
1 בלוק	אוגוסט 1978
אשור קבלה	ספטמבר
חתימת המקבל	
שם	דרגה
מס' אישי	דרגה
1. תלוש זה כוחו יפה רק לגבי ביח"ר הנ"ל.	
2. חלק זה של התלוש ישמש אסמכתא לבסיסים לעריכת טופס 1014/2.	
טופס 1129	מק"ט 441202431

תזכורת לימים עברו – תלוש אישור על קבלת בלוק קרח אחד במטבח הפלוגה בנואיבה

לראות, להביט, להתבונן

צילם יוסי רזי

משולש. צומת פארק המדע - יוני 23.

נתראה בעלון הבא

תם ולא נשלם